

OBSAH

Úvod	17
1 Historické poznámky	19
1.1 Nejstarší období	19
1.2 Starověké Řecko a Řím	20
1.3 Středověk	20
1.4 Renesance	21
1.5 18. a 19. století	21
1.6 20. století	24
1.7 Přelom tisíciletí a současnost	25
2 Anatomie v gynekologii	27
2.1 Vnitřní pohlavní orgány ženy, organa genitalia feminina interna (obr. 2.2)	28
2.2 Zevní pohlavní orgány ženy, organa genitalia feminina externa, pudendum femininum, vulva (obr. 2.11)	40
2.3 Krevní cévy, lymfatická drenáž a inervace ženských pohlavních orgánů	43
2.4 Krajina hrázová, regio perinealis	48
2.5 Fossa ischioanalís	48
2.6 Retziův prostor (spatium retropubicum s. prevesicale) ..	49
2.7 Tříselné (ingvinální) uzliny - nodi inguinales	49
2.8 Trojúhelník stehenní, trigonum femorale (fossa scarpeae major)	50
2.9 Lacuna musculorum, lacuna vasorum	52
2.10 Vývoj ženských pohlavních orgánů	53
2.11 Mléčná žláza, glandula mammae. Prs, mamma	54
3 Základní principy v gynekologické endokrinologii, pohlavní hormony a životní období ženy, menstruační cyklus a jeho poruchy, dysfunkční krvácení	62
3.1 Období života ženy	62
3.2 Pohlavní hormony	63
3.3 Řízení menstruačního cyklu - základní principy	68
3.4 Ovariální cyklus	69
3.5 Uterinní cyklus	70
3.6 Vaginální cyklus	71
3.7 Poruchy menstruačního cyklu - rozdělení	71
3.8 Principy diagnostiky poruch menstruačního cyklu ..	74
3.9 Principy léčby poruch menstruačního cyklu	76
4 Mikrobiologické aspekty v gynekologii a porodnictví, poševní mikrobiota	79
4.1 Úvod	79
4.2 Historie studia genitální mikrobioty	79
4.3 Mikrobiota pochvy	80
4.4 Anaerobní bakterie	81

4.5	Kvasinky	82
4.6	Mikrobiota a fyziologie vaginálního prostředí	83
4.7	Struktura vaginálního mikrobiomu	86
4.8	Komunitní typy vaginální mikrobioty	87
4.9	Mikrobiota pochvy a antibiotika.	89
4.10	Mikrobiota a hormonální status.	90
4.11	Mikrobiota mužského urogenitálního traktu	91
4.12	Mikrobiota močového traktu	92
4.13	Mikrobiota zdraví a nemoci	92
5	Imunita ženského genitálu a protimikrobní rezistence	94
5.1	Fyziologicko-anatomické bariéry	94
5.2	Faktory přirozené humorální imunity	95
5.3	Buňky přirozené imunity	95
5.4	Mechanismy adaptivní – specifické imunity	96
5.5	Organizace imunocytů ve vulvovaginálním kompartmentu	97
5.6	Obranné mechanismy cervixu	99
5.7	Endometrium a vejcovody	99
5.8	Imunologie početí a těhotenství	99
6	Gynekologická propedeutika – ambulance, malé výkony, jednodenní chirurgie	102
6.1	Gynekologické vyšetření – neakutní stav (preventivní vyšetření, předpis hormonální léčby)	102
6.2	Gynekologické vyšetření – akutní stav (bolest, krvácení, alterace celkového stavu – kolaps, podezření na hemoperitoneum, závažný stav u onkologické pacientky)	105
6.3	Jednodenní chirurgie – malé gynekologické výkony	107
7	Vyšetřovací metody, zobrazovací vyšetření, nádorové markery v gynekologii	109
7.1	Zobrazovací vyšetření v gynekologii	109
7.2	Endoskopické vyšetřovací metody.	120
7.3	Nádorové markery	121
8	Spolupráce s histopatologickou laboratoří, cytologické a bioptické vyšetření	130
8.1	Spolupráce s histopatologickou laboratoří	130
8.2	Cytologické vyšetření	130
8.3	Bioptické vyšetření	132
8.4	Kryokonzervace	135
9	Základní principy v dětské gynekologii	136
9.1	Rozdělení dětského věku	136
9.2	Vyšetřování v dětské gynekologii	139
9.3	Vlastní rozdíly ve vyšetřování dětí a dospělých	140

9.4	Vrozené vývojové vady rodidel a poruchy diferenciacie pohlaví	141
9.5	Vulvovaginitidy v dětském věku	151
9.6	Synechia vulvae infantum	158
9.7	Ovariální cysty u dětí	160
9.8	Juvenilní metroragie	161
9.9	Cizí těleso v pochvě	164
9.10	Poranění rodidel	167
9.11	Forenzní problematika v ambulanci dětského gynekologa	169
10	Antikoncepce, sterilizace, interrupce	174
10.1	Úvod	174
10.2	Spolehlivost antikoncepce	175
10.3	Vhodnost antikoncepce s ohledem na věk	176
10.4	Řízená sexuální abstinence	179
10.5	Nepřirozené způsoby soulože	179
10.6	Nouzová antikoncepce (intercepce)	180
10.7	Spermicidy	181
10.8	Nitroděložní tělíška (IUD – intrauterine device)	181
10.9	Gestagenní antikoncepce (GA)	183
10.10	Kombinovaná hormonální antikoncepce (KHA)	184
10.11	Praktické poznámky k vedlejším účinkům KHA	191
10.12	Možnosti užití KHA v jiných indikacích	196
10.13	Závěrečné poznámky k hormonální antikoncepci	197
10.14	Sterilizace	198
10.15	Ukončení těhotenství	198
11	Onemocnění přenášená pohlavním stykem	202
11.1	Úvod – definice, charakteristika současné situace	202
11.2	Charakteristika problematiky STI	203
11.3	Klasifikace STI	203
11.4	Frekventní sledované diagnózy – základní data o klinice, diagnostice a terapii	203
11.5	Souhrn nutných klinických vyšetření u STI	214
11.6	Základní povinná preventivní opatření	215
11.7	Shrnutí praktických aspektů prevence šíření STI	215
11.8	Závěr	216
12	Papilomaviry a ženský genitál, možnosti vakcinace	219
12.1	Typy HPV infekce	220
12.2	HPV test	220
12.3	Vakcinace proti HPV	222
13	Vulvovaginální dyskomfort, možnosti diferenciální diagnostiky a léčby, vulvovaginitidy, vulvodynie	225
13.1	Úvod	225
13.2	Diagnostika, klinické vyšetření	225
13.3	Klinické hodnocení	234

13.4	Diferenciální diagnostika	234
13.5	Bakteriální vaginóza	237
13.6	Vulvovaginální kandidóza	239
13.7	Aerobní vaginita (AV)	243
13.8	Trichomoniáza	243
13.9	Poševní laktobacilóza	245
13.10	Cytolytická vaginóza	246
13.11	Chronický vulvovaginální dyskomfort	247
13.12	Vulvodynie	247
13.13	Přehled současných léčebných možností vulvovaginálního dyskomfortu	248
14	Záněty dělohy, adnex, pánevní zánětlivá nemoc - diagnostika a terapie; diferenciální diagnostika náhlých příhod břišních	254
14.1	Pánevní zánětlivá nemoc	254
14.2	Etiologie a patogeneze	254
14.3	Diagnostika	256
14.4	Diferenciální diagnostika	259
14.5	Terapie	259
15	Základní principy antibiotické léčby v gynekologii, antibiotická profylaxe v gynekologii a porodnictví	261
15.1	Úvod	261
15.2	Terapie bakteriální vaginózy	261
15.3	Terapie pánevní zánětlivé nemoci	262
15.4	Poporodní a postabortální infekční komplikace	262
15.5	Terapie ranných infekcí vzniklých po gynekologické operaci	263
15.6	Antibiotická profylaxe v gynekologii a porodnictví	264
16	Přehled základních gynekologických diagnóz	270
16.1	Syndrom polycystických ovaríí; hyperandrogenní syndrom	270
16.2	Premenstruační syndrom	272
16.3	Dysmenorea	274
16.4	Hypertrichóza	275
16.5	Hirsutismus	275
16.6	Maskulinizace	276
16.7	Virilizace	276
16.8	Hyperprolaktinémie	276
16.9	Příznak pánevní bolesti	280
17	Endometrióza	283
17.1	Úvod	283
17.2	Definice	283
17.3	Prevalence	283
17.4	Patogeneze	283
17.5	Morfologie endometriózy	285

17.6	Klinický obraz	286
17.7	Diagnóza	287
17.8	Endometrióza a maligní onemocnění	290
17.9	Léčba endometriózy	291
18	Děložní myom	297
18.1	Úvod	297
18.2	Definice	297
18.3	Klasifikace	297
18.4	Symptomy	299
18.5	Etiologie	299
18.6	Diagnostika	299
18.7	Konzervativní léčba	299
18.8	Chirurgická léčba	300
18.9	Závěr	301
19	Náhlé příhody v gynekologii	302
19.1	Náhlé příhody	304
20	Reprodukční medicína	313
20.1	Sterilita a infertilita	313
20.2	Etiologie neplodnosti	317
20.3	Asistovaná reprodukce	319
20.4	Komplikace léčby neplodnosti	336
21	Inkontinence moči	341
21.1	Funkce močového měchýře a uretry a fyziologie mikce	341
21.2	Inervace dolních cest močových	341
21.3	Inkontinence moči (IM)	342
21.4	Rizikové faktory	344
21.5	Epidemiologie IM	344
21.6	Vyšetřovací metody v urogynekologii	344
21.7	Léčba inkontinence moči	352
22	Poruchy pánevního dna	362
22.1	Epidemiologie	362
22.2	Anatomie	362
22.3	Patofyziologie	365
22.4	Klinické rozlišení typů sestupu	365
22.5	Klinické příznaky	368
22.6	Diagnostika	369
22.7	Léčba	369
23	Laparoskopie, hysteroskopie, robotická chirurgie - indikace, technika, komplikace	380
23.1	Úvod	380
23.2	Hysteroskopie	380
23.3	Termoablace endometria	383
23.4	Termální balonková metoda	383

23.5	Laparoskopie	383
23.6	Robotická chirurgie	392
23.7	Elektrochirurgie	398
23.8	Monopolární elektrochirurgie	398
23.9	Koagulace argonovým proudem	398
23.10	Bipolární elektrochirurgie	398
23.11	Pokročilá bipolární koagulace	398
23.12	Plazmakinetická koagulace	399
23.13	Ultrazvukový (harmonický) skalpel	399
24	Prebioptické vyšetřovací metody – základní principy, potenciál a směry vývoje prebioptické diagnostiky karcinomu děložního hrdla	401
24.1	Historické minimum	401
24.2	Onkologická cytologie	402
24.3	Kolposkopie	403
24.4	HPV test – viz kapitola Papilomaviry a ženský genitál	408
24.5	Potenciál a směry vývoje prebioptické diagnostiky karcinomu děložního hrdla	408
24.6	Závěr	414
25	Přehled prekanceróz v gynekologii	415
25.1	Terminologické poznámky ke klasifikaci prekanceróz	415
25.2	Prekancerózy vulvy	415
25.3	Prekancerózy pochvy	419
25.4	Prekancerózy děložního hrdla	420
25.5	Prekancerózy endometria	422
25.6	Prekancerózy tuby a ovaria	426
26	Benigní a maligní onemocnění vulvy a pochvy	428
26.1	Klasifikace nemocí vulvy podle etiologie a morfologie (podle doporučení ISSVD)	428
26.2	Infekční onemocnění vulvy	432
26.3	Vulvární bolest (vulvodynie)	432
26.4	Klinická klasifikace onemocnění vulvy	433
26.5	Terminologie nálezů na vulvě	434
26.6	Detekce vulvárních patologií	434
26.7	Zhoubné nádory vulvy	435
26.8	Zhoubné nádory pochvy	444
27	Zhoubné nádory děložního hrdla	450
27.1	Úvod	450
27.2	Incidence, mortalita	450
27.3	Histopatologická klasifikace	452
27.4	Rizikové a protektivní faktory vzniku karcinomů	454
27.5	Prognostické faktory, diagnostika – staging	456
27.6	Léčba	459

28	Karcinom endometria	464
28.1	Úvod	464
28.2	Epidemiologie	464
28.3	Symptomy nemoci	466
28.4	Diagnóza	467
28.5	Obecné zásady léčby	469
28.6	Prognóza	473
28.7	Závěr	473
29	Sarkomy dělohy	474
29.1	Úvod	474
29.2	Základní charakteristika jednotlivých typů děložních sarkomů	474
29.3	Diagnostika	476
29.4	Obecné zásady léčby děložních sarkomů	476
30	Nádory vaječníků a vejcovodů, karcinom vaječníku	479
30.1	Úvod	479
30.2	Nádory vaječníků a vejcovodů – základní přehled	479
30.3	Karcinom vaječníku	481
31	Gestační trofoblastická nemoc	491
31.1	Epidemiologie, histopatologie a genetika	491
31.2	Příznaky a diagnóza	492
31.3	Management	493
32	Radioterapie v léčbě pánevních gynekologických malignit	496
32.1	Historie radioterapie	496
32.2	Fyzikální aspekty radioterapie	497
32.3	Biologické aspekty radioterapie	497
32.4	Vnitřní radioterapie (brachyterapie)	505
32.5	Radioterapie v léčbě zhoubných gynekologických nádorů	509
33	Systémová léčba v onkogynekologii – chemoterapie, hormonální a cílená léčba	517
33.1	Úvod	517
33.2	Chemoterapie v onkogynekologii	518
33.3	Systémová léčba epiteliálních karcinomů ovaria a tuby	521
33.4	Systémová léčba karcinomu hrdla dělohy	524
33.5	Systémová léčba ostatních gynekologických malignit	524
34	Mamologie v gynekologii a porodnictví	527
34.1	Úvod	527
34.2	Anatomická struktura prsu	528
34.3	Poruchy vývoje, tvaru a velikosti prsu	529
34.4	Vyšetřovací metody v mamologii	534

34.5	Mastodynie	545
34.6	Sekrece z bradavky	546
34.7	Zánětlivé a pseudozánětlivé procesy	549
34.8	Kožní změny v oblasti prsů	556
34.9	Patologie axily	557
34.10	Benigní léze prsu	558
34.11	Prekancerózy prsu a karcinomy <i>in situ</i>	561
34.12	Maligní léze prsu	563
34.13	Etiologie karcinomu prsu	565
34.14	Diagnostika zhoubných nádorů prsu	568
34.15	Léze prsu u dětí a adolescentů	575
34.16	Mamologická problematika u mužů	576
34.17	Terapie zhoubných nádorů prsu.	579
34.18	Problematika genetických mutací v souvislosti s prsy - péče o nositele mutací	594
34.19	Predikce rizika	594
34.20	Maligní nádory prsu v souvislosti s graviditou, fertilizací, porodem a laktací	597
34.21	Závěr	602
35	Deskriptivní onkogynekologie, rizikové faktory, genetika, primární až terciární prevence, screening, dispensarizace	603
35.1	Péče o onkologické pacientky v ČR - aktuální stav	603
35.2	Rizikové faktory	605
35.3	Primární až terciární prevence	607
36	Klimakterická medicína	619
36.1	Úvod	619
36.2	Definice jednotlivých období	619
36.3	Etiopatogeneze	619
36.4	Klinické projevy	620
36.5	Principy hormonální substituční léčby	622
36.6	Hormonální terapie po léčbě zhoubných onemocnění - ano či ne	626
36.7	Prevence osteoporózy a principy léčby	627
36.8	Vliv hormonální terapie na některé orgány či systémy	628
37	Systémová enzymoterapie v gynekologii	630
37.1	Úvod	630
37.2	Využití systémové enzymoterapie v gynekologii	630
37.3	Materia medica	631

---

38 Právní aspekty v gynekologii a porodnictví	632
38.1 Úvod do problematiky	632
38.2 Pojem lege artis	632
38.3 Právo na informace	633
38.4 Poskytování zdravotních služeb se souhlasem	634
38.5 Poskytování zdravotních služeb bez souhlasu	636
38.6 Dříve vyslovená přání	637
38.7 Negativní revers a svévolné opuštění zdravotnického zařízení	638
38.8 Povinná mlčenlivost	638
38.9 Odmítnutí přijetí do péče a ukončení péče	640
38.10 Právní odpovědnost	641
38.11 Trestní odpovědnost	641
38.12 Odpovědnost za újmu na zdraví	642
38.13 Správní odpovědnost	643
38.14 Pracovníprávní odpovědnost	643
38.15 Disciplinární odpovědnost	644
38.16 Vybrané aktuální problémy v oblasti gynekologie a porodnictví	644
Souhrn	650
Summary	651
Seznam zkratk	652
Rejstřík	660
